

kar ne bodi več posej, saj imamo lepo knjigo, katera nam ponuja mnogo zabave v domačem jeziku. Gospod nabiratelj-učitelj ni pozabil pri svojem delu tudi svojih tovarišev, katerim je poleg drugih iger namenil zlasti računske naloge v uporabo. Kar so nam istega marljivega pisatelja Zvončki, kar Šaljivi Slovenec, to postane gotovo tudi Zabavnik, ki bodi vsakemu najtopleje priporočen. — Tiskarna je dala knjigi kar najlepše lice.

G.

Cesarska pesem po prvotni melodiji J. Haydna, kakoršno smo priložili 1. letošnji številki „U. Tov.“ se dobiva v R. Miličevi tiskarni v Ljubljani in sicer komad po 5 kr.; 10 komadov 40 kr. in 100 komadov 3 gld. 50 kr.

Naši dopisi.

Iz Ljutomera, (Josip Freuensfeld f.). „Ti domu si učitelj bil — Ti domu si buditelj bil — Za dom si vrl boritelj bil“ — (S. Gregorčič.) — Iz zlate slovanske Prage nam dohaja britka vest, da je v ondotni deželni bolnici, soboto 23. grudnia m. l. ob 4. uri popoldne preminil g. Josip Freuensfeld, učitelj na deški šoli v Ljutomeru, v cvetu svojih let. „In zdaj še Ti — Slovenec nêma sreče“. — Ta bolelni vzklík, s katerim jeden naših največjih pesnikov oplakuje smrt pok. Jurčiča, prav ta vzklík se nam usiljuje, ko danes s tresočo roko pišemo te vrste. Dosti moških, malo môž se nam Slovencem naraja. In še ti nam venejo v momentu, ko so jeli najkrepkeje rasti, ko so jeli zlat roditi sad. Za umrlim pokojnikom žaluje in tuguje vse Mursko polje; ves Ljutomerski okraj se zaveda nenadomestne izgube; težko bode prebolel bridki udarec, ki ga je zadel z njegovo smrtjo. Josip Freuensfeld je bil rojen 19. marca 1861. pri Kapeli blizu Radgone, kjer mu je bil oče učitelj. Ljudske šole je obiskaval v Veržej in v Ljutomeru. Leta 1875. je vstopil v Mariborsko učiteljske; zrelostni izpit je prebil 1880. in je bil potem nastavljen za učitelja pri Svétinjah pol-g Ormoža; ondi je služboval poldrugo leto; od tod pride za učitelja v Ljutomer. Pokojnik pa je vedno hrepenel po višji izobrazbi ter si je s svojim trudom in jekleno vztrajnostjo pridobil vseobčo izoliko. — Leta 1887./88. in takisto 1890./91. je bil slušatelj na Dunajskem pedagogiji. Leta 1891. prebije izpit za meščanske šole. Kmalu potem je bil imenovan za def. učitelja v Ljutomeru.

Kakor večina slov. dijakov, tako je tudi naš pokojnik bridko okušan, kaj se pravi za tujo mizo sedati. Vsled materialnega pomanjkanja in silnega duševnega napora nakopal si je že na Dunaji kal bolezni, katera ga je sedaj strla v najlepši dobi. Od časa svojega povratka z Dunaja je bolehal za kroničnim želodčnim katarom, za boleznijo, katera mu je zagrenila vse njega mlado življenje. S svojim že v naravi slabim organizmom je junaško izkušal pretrpeti vse muke, ter je v intenzivnem duševnem delu našel tešila in tolažila svojemu žalostnemu stanju. Toda moral je podleči; v cvetu dobe svoje je moral ukloniti vrat oni kruti sovražnici, ki nas vse smrtnike kliče prej ali slej. — Tožil ni nikomur in stoprav v zadnjem trenutku se je napolil v Karlove vare iskat si zdravja. Od ondot so ga poslali na kirurško kliniko v Pragi. Tam so izvršili na njem težavno in nevarno operacijo. Operacijo je sicer srečno prestal, toda umrl je 54 ur posej za srčno kapjo. Josip Freuensfeld — učitelj. — Kdo ga ne pozna na celem Murskem polji? — Ni naša naloga, da bi ga ocenjevali kot učitelja in vzgojitelja naroda slovenskega; samo toliko lahko rečemo, da jih ni dosti učiteljev, ki bi se z njim lahko šteli v jedni vrsti. Mi imamo v trgu Ljutomerskem dosti zagrizenih nasprotnikov naši národni stvari, toda ne verujemo, da bi se našel jeden, ki ne bi imel usmiljenja ž njega tragiško usodo. Njega kot učitelja je spoštoval vsakdo, bodi si Slovenec ali nemškutar. Bodi nam dovoljeno, da presojamo pokojnika delovanje na literarnem polji. Prepričani smo, da v teh pičlih letih, ki so bila sojena njegovemu življenju, ni storil nikdo več, nego on za narod svoj. — Kar si Ti dalo je nebó, — Posvetil Ti si vse mladini — Posvetil vse si domovini*. — Po tem geslu se je ravnal blagi naš pokojnik. V vseh glasilih našega ná-

roda, v „Vrtcu“, v „Ljubljanskem Zvonu“, v knjigah družbe sv. Mohorja se nahajajo njegovi spisi, ki pričajo ne samo o njegovi blagi duši, nego tudi o njegovem eminentno pedagoškem talentu, s katerim se more ponášati malokateri učitelj na Slovenskem. Izmed njegovih glavnih spisov omenjamo ta dva: „Mladini“ spisal Miljenko Devojan, Novo mesto 1885. Str. 90 in „Venček pravljic in pripovedek“, spisal J. Freuensfeld, 1893. — Str. 80. — V „Vrtcu“ in posebno še v „Ljubljanskem Zvonu“ je nanizal lepo kito duhtečih pesmij, ki se lahko uvrščajo med najboljše, katere je proizvajal naš mladi pesniški zárod — Kakor je bil naš pokojnik uzornik kot učitelj in pisatelj, tako nam je bil uzor naši teški národni borbi. Akoravno so naši Ljutomerski nemčurji dan za dnevom v svojih časnikih na-nj izbruhavali divji svoj gnjev ter s podlim denuncijanstvom očrnili njega čisto osebo, on je stal junak. Kaj je bil Freuensfeld, to nam lahko pove sleherni kmet na murskem polji. Ves duševni preporod, vzbuditev národne zavednosti v Ljutomerskem okraji je tesno spojena z osebo našega blagega pokojnika. Lahko s ponosom naglašamo, da je naš okraj gledé na národno probujenost jeden prvih na slovenskem ozemlju.

In ta proizbuditev národa slovenskega na murskem polji je ponajveč njegova zasluga; ni ga zavednega kmeta pri nas, kateremu bi bilo neznano ime Freuensfeldovo. Vsem Slovincem pa izhaja danes iz globine srca bolestin vzklik: „Počivaj mirno v zemlji hladni, — Najljubši nam prijatelj, brat — In duši Tvoji Bog vsevladni — Porosi svojo blagodat.“ „Sl. N.“

Izpod Leskovega grma. Obljubil sem Vam, gospod urednik, poročati od časa do časa kaj novega izpod našega Leskovega grma, — pa kakor iz lastne „britke“ izkušnje uvidevam, sta si „obljubiti“ in „izpolniti“ uprav sovražna pojma, ki se nikakor ne dasta „z lepa“ — sprijazniti. Po dolgem molku sodil bi kdo, da sem nabral v tem času Bog ve kolikih in kakih važnih novic; — pa bi se varal! Našim Leskovecem tekó življenja dnevi tako mirno, jednolično, da pri najboljši volji nisem mogel zaslediti kake posebne novosti. S poročili o vremenu se — seveda — toliko manj spodobí dragi papir in čas tratiti. To je tedaj jeden najpoglavitnejih uzrokov mojemu molku — če verjamete! — — —

V tem je prikinala v deželo zima, pa nam prinesla dolgih „zimskih večerov“ celo „grešto“. Dasi so sicer ti „večeri“ dosegli že nekako poetisko slavo, — nam „stranskim“ in „deželskim“ učiteljem ne zdé se baš interesantni. Prepuščeni samim sebi, so nam jedina primerna družba — naše misli, naši upi in želje. Da pa ti ne morejo biti vedno prijetni, pritrtil mi bo vsakdo, ki uživa zavidno srečo, da se sine zvati v sedanji „liberalni“ dobi — učitelj.

Naše stanje pač ni, da bi nam ga kdo zavidal. Pa v mnogih ozirih smo si tega krivi sami. V nastopnem usojam se navesti nekaj skromnih opazek glede izboljšanja teh odnošajev v blagohotni preudarek. Vas, gospod urednik, pa prosim, da odložite za ta čas svoj „rdeči svinčnik“.

Živimo v dobi, ko se vzbujajo národi, ko se borijo razni stanovi, različne stranke ne samo za obstoj svoj, za svoj „status quo“, — temveč za napredek, za veljavo — da, za — nadvlado. Poslužujejo se vseh postavnih, dostikrat tudi zvičajnih sredstev v dosego tega smotra. Tudi slovensko učiteljstvo čuti ta tok. Jelo se je gibati. Osnovali smo si svoja okrajna društva, imamo dobro organizovano svojo „Zvezo“, pa — razven nekaj moralnih — prouzročilo ni to gibanje posebnih pozitivnih uspehov. Plače, ki so nam jih uredili, imamo deloma še slabše od prej, dolžnostij vedno več, pravic pa bore malo in še teh se človek ne sme v polni meri zavedati! Učitelj naj živi za šolo, javnost mu ne pristaja, uzor mora biti ponižnega, v božjo voljo udanega — „božjega“ volka! Samostalnih mislij in volje ne sme kazati. Kjer se pokaže kak zavednejši odločnejši učitelj tudi na zunaj — takoj ga imajo v pestéh. Kar nas je potomcev Adamovih imamo vsak svoje napake. Tudi pri učitelju stikajo po njih in potem gorje mu! Oblastva so dostikrat prisiljena učitelje kaznovati — sicer dobé še ona pod — nos. Iz tega sledi, da mora biti nekim ljudem posebno na tem ležečo, da si učiteljstvo ne pomaga

na noge. Toda — ta metoda se dandanes več malo izplača. Moralno premagati, podreti se učitelji že sedaj več ne dajo. Časi so se premenili, nastopile so druge osebe, nastale so nove potrebe. Da se pa učiteljski stan še bolj osamosvoji, treba je solidarnějšíh, korenitejših sredstev. V tem pogledu nam bodi v izgled duhovščina. Dasi bi jim bojevitost najmanj pripisovali, vendar ga sedaj skorej ni stanu, ki bi se krepkeje potegoval za svoja načela, kakor je ta. Poslužujejo se politike, volitev, agitacije itd. v povzdigo sv. cerkve — in po njej dosledno tudi veljave vsega stanu duhovskega. Njihovo delovanje motrečemu človeku se to nikakor ne bo čudno zdelo. Kdo bi jim hotel šteti v zlo, da se bojujejo za svoj stan, za svoja načela! Tega ne; ampak — posnemajmo jih s svojega stališča! Res, da nimamo tako prostih rok, niti tako izbornih sredstev, toda z vstrajnostjo in složnostjo se mnogo stori, mnogo doseže. *Pivčan-Korenika.* (K. p.)

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. Dne 28. p. m. vršil se je v mestni dvorani občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“, katerega se je udeležilo nad 60 članov. Po običajnem pozdravu g. predsednika Žumra, poročal je g. Dimnik o ustanovitvi „učiteljskega doma“ ter stavil nasvet: naj se seziđa „konvikt za učiteljske otroke“ ter naj se pooblasti odbor „Slov. učit. društva“, da sestavi načrt pravil in mej letom skliče občni zbor. Po daljši debati, katere so se udeležili gg. Ribnikar, Likar in Toman, se sprejme Dimnikov predlog z večino glasov. Poročilo g. Žumra o prihodnji deželni razstavi obsegalo je predloga: a) učiteljstvo naj se razstave udeleži in b) vis. c. kr. deželni šolski svet naj se naprosi za navodilo, kako bodi pri deželni razstavi šolstvo zastopano. Prvi predlog sprejel se jednoglasno, drugi pa po daljši debati z večino glasov. Poročilo g. tajnika Furlana je bilo z odobravanjem vsprejeto. Mesto obolelega blagajnika poročal je g. Kecelj o društvenem premoženju, katero se ponaša z ostankom v znesku okrog 70 gl. pa le zato, ker tiskovni troški za minulo leto še niso poravnani. „Učiteljski Tovariš“ se tiska v 700 izstisih, od katerih se jih 592 pošilja po pošti naročnikom, 25 v zameno drugim listom, nekaj se jih pošilja brezplačno, ostali pa se oddajajo ljubljanskim naročnikom. Iz tega se razvidi, da ima „Učit. Tovariš“ dostojno število naročnikov, žal, da niso vsi redni plačniki; o teh upamo, da se bodo z novim letom spokorili. Ko se rešijo ostale točke in izvoli odbor in sicer gg. A. Žumer, (predsednik); Fr. Raktelj, (podpredsednik); J. Furlan, (tajnik); J. Dimnik, (urednik društvenemu glasilu); A. Kecelj, (blagajnik in knjižničar); J. Cepuder, J. Janežič, Ant. Javoršek in J. Likar, (odborniki) sklene g. predsednik zborovanje. — **Drugi večer** „Slovenskega učiteljskega društva“ dne 3. t. m. zaradi burje in hudega mraza ni bil tako dobro obiskan, kakor prvi; vendar je bila zabava prav živahna. Pri razgovoru o bodočem konviktu za učiteljske otroke se je nabralo 10 kron. Prihodnji večer bode 5. svečana. Razven običajnih poročil iz pedagogičnih listov bode imel tudi g. Fr. Jaklič „zgodovinsko humoristično predavanje“. J. F.

Iz Radovljice. Okrajno učiteljsko društvo za radovljiški okraj je zborovalo dne 28. grudnia v tukajšnem šolskem poslopji. Zbralo se je precejšno število društvenikov, pogrešali smo pa nekatere gg. učitelje iz bližnje okolice in gdč. učiteljice.

Gosp. podpredsednik pozdravi navzoče s toplimi besedami, spominja se bolnega predsednika g. Kovšce, ter opominja nas naj složno delujemo v težavnem našem stanu, če hočemo doseči uspehov. Končno naznani, da je okr. šolski nadzornik g. prof. Levec svojo nenavzočnost opravičil pismeno.

G. Rus prebere svoj referat „O domačem berilu“ in „o šolskih knjižnicah“. Navetuje naj na jednorazrednicah dobivajo knjige iz šolske knjižnice otroci iz 2. oddelka višje skupine in pa pridnejši iz 1. oddelka višje skupine; na dvorazrednicah učenci II.